

SLOVENSKI NAROD

iznaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 80 peti vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inzerati peti vrst a Din 4. — Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopis se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 6
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Trozveza Anglija - Francija - Rusija bo branila Češkoslovaško pred napadom

Uradna objava angleške vlade neposredno po sinočnjem govoru Hitlerja — V primeru napada na Češkoslovaško bo Anglija skupno s Francijo in Rusijo priskočila na pomoč — Prvi vojaški ukrepi v Angliji

Sept. 27. (Lj.) V ministrskem predst. vnu so poslušali Hitlerjev govor po radiu vsi člani ožjega kabineta. Zunanje ministrstvo je sproti skrbelo za prevod Hitlerjevih izjav, tako da so bili ministri takoj poučeni o vsebini govora. Po kratkem posvetu ožjega kabineta je bilo ob 22.30 izdano uradno poročilo in ob enem objavljeno tudi po vseh angleških radijskih oddajnih postajah, v katerem angleška vlada na nedvoumen način obelodanjuje svoje stališče za primer oboroženega napada Nemčije na Češkoslovaško. Poročilo se glasi:

«Predsednik angleške vlade Chamberlain se je zelo trudil skupaj s kancelarjem Hitlerjem, da bi rešil češkoslovaško vprašanje na miren način. To je danes še mogoče storiti na miren način, ker je odstop sudetskikh krajev s sudetskimi Nemci za gotovljen s pristankom Anglije, Francije in Češkoslovaške. Ako pa bo prišlo kljub temu do napada na CSR, potem bo Francija šla takoj na pomoč z oboroženo silo CSR. Francoski pomoči se bosta pridružili brezdvomno tudi Anglija in Rusija. Ni še prepozno preprečiti nesreče, ki grozi Evropi in civilizaciji, vendar pa morajo vsi narodi zastaviti vse sile v zadnjem trenutku za mirno rešitev.»

V mednarodnih krogih izjavljajo, da se je angleška vlada odločila za to objavo predvsem zaradi tega, da prepreči vsak dvom o stališču Anglije za primer konflikt.

flakta, 27. sept. (Lj.)

PARIZ, 27. sept. e. Sinočnja uradna objava angleške vlade je izzvala v pariskih krogih največjo senzacijo. Pripisujejo ji naravnost, določil pomen v razvoju evropske situacije. Ta izjava je bila podana snoti po izmenjavi misli v teku večerajnjega dne med Francijo, Anglijo in Rusijo. London in Pariz sta bila včeraj v stalni zvezi in snoti je bil francoski poslanik Corbin ponovno sprejet v Foreign Officeu. V Parizu podčrtavajo kot posebno značilno, da angleška vlada prvič v svoji izjavi poudarja tudi udeležbo Rusije, s katero Anglija nima sklenjenega nobenega posebnega sporazuma.

S pristojnega mesta je bilo snoti izdano naslednje poročilo o situaciji: Zadnji teden je predsednik vlade poskušal, da se Hitlerju nudi vse do skrajnosti za mirno rešitev češkoslovaškega vprašanja. Se vedno so možna pogajanja. Nemška zahteva za odstop sudetskikh krajev je bila sprejeta od Anglije, Francije in tudi od Češkoslovaške; toda če kljub vsem prizadevanjem Chamberlaina pride do napada na Češkoslovaško, bo rezultat ta, da se bo Francija čutila obvezano priskočiti na pomoč, a Anglija in Rusija bosta stopili na njeno stran. Se ni prepozno, da se prepreči velika tragedija. Vsi narodi morajo vztrajati na sporazumu potom svobodnih pogajanj. To poročilo se smatra v političnih krogih kot jasna deklaracija, da je v primeru vojne zagotovljena francosko-angleško-ruska koalicija, podobna oni v letu 1914.

randum ustvaril nov položaj. Nov položaj je zanj v tem, da mi zahtevamo, da to, kar je objubil, tokrat tudi izpolni. Beneš je vedno objubil, pa ni nikdar nič izpolnil. Sedaj naj bi se prvič zgodilo, da bi nekaj tudi izpolnil. Takemu njegovemu postopanju je sedaj konec. On bo moral 1. oktobra izročiti nam "naše področje". Glede na sudetsko-nemški problem je moje potrpljenje sedaj pri kraju. Jaz sem dr. Benešu postavil svoje zahteve. V njegovih rokah je sedaj mir ali vojna. On bo Nemcem dal svobodo ali pa si bomo mi to

svobodo ali iskati. Eno mora svet vedeti: še nikoli nisem bil strahopeten. Jaz stopam pred svoj narod kot pravi vojak in za menoj bo, to naj svet vse, marširal ves narod in to drugačen narod kakor leta 1918. Če je takrat demokratičnim pridigarjem uspelo narodu vcepiti strup demokratičnih fraz, se to sedaj ne more več zgoditi. V tej uri hočemu vsemu svetu pokazati svojo voljo, ki je močnejša od vsake sile in od vsake nevarnosti. Naša odločitev je padla. Sedaj naj se odloči gospod Beneš.

Prvi odmev v Parizu in Londonu Hitler ni povedal nič novega in se splošni položaj ni nič spremenil

Pariz, 27. sept. e. Splošni in glavni vtis sinočnjega Hitlerjevega govora je, da Hitler ni povedal nič novega in se splošni položaj ni nič spremenil. Vse, kar je Hitler povedal, je bilo že vse znano iz nekaterih njegovih prejšnjih govorov, zlasti iz nürnberškega. V splošnem po mnenju Pariza govor ni prinesel nobenega senzacionalnega preokreta v mednarodni situaciji.

Takoj po Hitlerjevem govoru je bila sklicana seja ožjega kabineta, na kateri so kancelarjev govor proučevali.

V Londonu je bila snoti tudi seja kronškega sveta pod predsedstvom kralja Jurija VI. O seji ni bil izdan noben komunik. Smatrajo, da je bila seja v najbližji zvezi z vprašanjem nekaterih ukrepov, za katere je potrebno kraljevo soglasje, tako zlasti glede splošne mobilizacije.

Ob 0.45 je bilo iz predsedstva vlade izdano poročilo, v katerem se naglašja,

da Chamberlain ne sme prenehati z naporom za ohranitev miru, ker se mu zdi neverjetno, da bi vodja naroda, ki ne želi vojne, zahteval borbo v vprašanju, v katerem je v glavnem že dosežen sporazum. Kar se tiče angleške vlade, pravi Chamberlainovo obvestilo, bomo storili z naše strani vse in sprejeli nase tudi polno odgovornost za objube, ki so bile danes, katerim pa Nemčija ne veruje, češ, da ne bodo izvedene. Mi bomo z naše strani storili vse v določenem roku, želimo pa, da nemška vlada pristane na sporazum v pogledu odstopa področja sudetskikh krajev v duhu pogajanj, a ne potonil silo. Verujem, da Hitler ne bo odklonil predloga za mirno rešitev spora, saj je potem izpolnjena želja rajha, da dobi sudetske kraje brez prelivanja krvi.

"Times" piše o Hitlerjevem govoru: Hitler je izjavil, da ima sedaj dr. Beneš v rokah vojne ali mir. Mi pa se bomo odločili za mir.

Delna mobilizacija v Angliji

Snoti so bili izdani prvi mobilizacijski ukrepi

London, 27. sept. br. Dočim je Anglija izdala dosedaj le splošne preventivne vojaške ukrepe in se v glavnem omejevala na posredovanje za mirno likvidacijo obstoječih mednarodnih sporov, je prišlo sinoči po Hitlerjevem govoru in v skladu s sklepi, ki so jih sprejeli na konferenci francoskih in angleških državnikov ter vojaških strokovnjakov, do prvih zelo značilnih ukrepov. V sporazumu z vlado je bila odredjena delna mobilizacija suhozemne vojske, vojnega letalstva in vojnega mornarice.

Francoski generalisim Gamelin, ki je na nujen poziv prispel v London, da prisostvuje razgovorom francoskih in angleških državnikov, je imel za tem važne razgovore z angleškim ministrom za koordinacijo državne obrambe, vojnim ministrom in šefom angleškega generalnega štaba. Na osnovi teh razgovorov je bil zvečer objavljen odlok o delni mobilizaciji. Pod orožje so v poklicani vsi rezervisti protiletalske in obalne obrambe, vsi rezervisti vojnega letalstva in pripadniki specialnih oddelkov. Danes se je razen tega začela rekrutacija za suhozemno vojsko. Ker je vojna mornarica že v strogi pripravljenosti, lahko vsak čas stopi v akcijo. V komunikaciji se poudarja, da ne gre za splošno mobilizacijo, marveč zgolj za prve varnostne ukrepe, ki naj zaščitijo Anglijo pred morebitnim presenečenjem.

Sklicanje angleškega parlamenta

London, 27. sept. br. Snoti sta bili gornja in spodnja zbornica sklicani za v sredo k izrednemu zasedanju. Spodnja zbornica se sestane v sredo dopoldne. Spodnja zbornica se bodo interpellacije, nakar bo ministrski predsednik Chamberlain v odgovor na nje podal ekspozite o mednarodnem položaju. Orisal bo prizadevanje angleške vlade za mirno ureditev mednarodnih sporov, potek razgovorov med francoskimi in angleškimi državniki ter navedel ukrepe, ki jih je vlada dosedaj izdala za zaščito angleških interesov. Zatrjuje se, da bo Chamberlain ob enem predložil parlamentu važne predloge, ki naj dajo vladi možnost, da v danem primeru nemudoma izda vse potrebne ukrepe.

Nov poskus Chamberlaina v Berlinu

Osebnostno pismo Hitlerju z novimi kompromisnimi predlogi

London, 27. sept. br. Po apelu, ki ga je naslovil na odgovorne državnike ameriški predsednik Franklin Roosevelt, je včeraj popoldne še angleški ministrski predsednik Chamberlain napravil še nov poskus, da reši mir in doseže mirno ureditev nemško-češkoslovaškega spora. V soglasju z angleško in francosko vlado je poslal kancelarju Hitlerju osebnostno pismo, ki ga je odnesel v Berlin poseben kurir, Chamberlainov očištranišnik Horace Wilson.

Ob 16. je prispel v letalu v Berlin in je bil uredno sprejet pri Hitlerju, pri katerem je ostal 55 minut. Davis je z odgovorom Hitlerja vrnil v London. Vsebinska Chamberlainova pisma Hitlerju se ni bila objavljena. V posrednih krogih pa zatrjujejo, da je Chamberlain predlagal nove kompromisne rešitve sudetskega vprašanja in predvsem zahteval naj se 1. oktober ne smatra za skrajni rok, marveč naj se tudi preko tega od Hitlerja postavi zahteva za nadaljnja

pogajanja za mirno ureditev vsega problema.

Nemški načrt nesprejemljiv
LONDON, 27. sept. AA. Parlamentarni sotrudnik Reuterja je izvedel, da je vsebovalo pismo Chamberlaina Hitlerju tudi izjavo, v kateri je bilo povedano, da je nemški načrt popolnoma nesprejemljiv. V pismu spelira na Hitlerja, naj pokaže svojo željo, da bi se vse rešilo na miren način v podrobnih pogajanjih med Nemčijo in češkoslovaško vlado glede procedure odstopitve sudetskikh krajev.

Benešev odgovor Rooseveltu:

Mi se bomo branili!

PRAGA, 27. sept. AA. Prezident čsl. republike dr. Beneš je poslal sledeči odgovor na poslanico Roosevelta:

Globoko me je ganila vaša poslanica. Sprejel sem jo v trenutku, ko se moja država in moj narod čutila zapostavljena in ogrožena zaradi vojne nevarnosti. V času 20 let so vse vlade naše države vodile isto politiko miru in se zmerom izkazale za verne načel, da se vsi spori rešujejo z mirnimi sredstvi. Vlade te države so sklenile pogodbe o arbitraži. Vodile so politiko miru s Društvom narodov ter niso nikdar odstopile od tega svojega načela. Naše vlade so podpisale Kelloggov pakt ter ne bodo ničesar storile, kar bi se ne skladalo z odredbami tega pakta.

Čeprav je Češkoslovaška v času pogajanj pristala na največje žrtve, ki se tičejo njenih življenjskih interesov, pa njena vlada ni prekinila pogajanj v želji, da se spor reši z mirnimi sredstvi in sicer s sporazumom. Češkoslovaška poudarja, da je zmerom podpisala vsako arbitražno pogodbo z Nemčijo in da je ona v času sedanjega spora že predlagala, naj se ta spor uredi po določbah te pogodbe. Češkoslovaška je pripravljena na ponoviti ta svoj predlog.

Češkoslovaška se vam globoko zahvaljuje, gospod predsednik, za vašo poslanico, ki more v teh težkih trenutkih mnogo storiti za pravično rešitev spora. Celo še danes verujem v to, da se more spor rešiti v duhu pravičnosti brez uporabe sile. Ves češkoslovaški narod upa, da se bo tako zgodilo. V primeru napada se bo češki narod branil. Kljub temu pa pri nas prevladuje prepričanje, da konec vseh koncev vojna ni tisto sredstvo, s katerim se rešujejo vsa vprašanja. V tem sedanjem času morajo zmagati razum, človečanske ideje in duh pravičnosti.

Čsl. ponudba Poljski

LONDON, 27. sept. e. Reuterjev dopisnik v Pragi doznava iz zanesljivega vira, da osebno pismo prezidenta dr. Beneša prezidentu poljske republike dr. Moscickemu vsebuje pripravljenost češkoslovaške vlade, da se poljsko-češkoslovaški nesporazumi končajo tudi za ceno revizije češkoslovaških meja na podlagi sporazuma.

Madžari presenečeni

BUDIMPEŠTA, 27. sept. e. Navdušenje, ki je nastalo prve dni v madžarski javnosti zaradi mnenja, da bo Češkoslovaška prisiljena odstopiti kraje z madžarsko večino Madžarski, je že precej splahnelo, kar je vidno opaziti, odkar se je Chamberlain vrnil iz Godesberga v London. Po radiu in tisku sicer še vedno propagirajo madžarske zahteve in vsak dan tudi odajajo v slovaškem jeziku. Značilno je, da nazivajo sedaj Slovake za svoje brate. Možnost sporazuma med CSR in Poljsko je madžarske kroge zelo presenetila, ker bi to torpediralo madžarsko politiko in madžarske zahteve.

Čsl. problem pride pred svet DN?

Zeneva, 27. sept. e. V krogih Društva narodov pripisujejo francoski vladi namen, da bo v primeru, če Nemčija napade Češkoslovaško, predložila zahtevo, da svet Društva narodov uporabi obliž pakta Društva narodov, ki se nanaša na teritorialno nedotakljivost držav članice in na kolektivno varnost. Vse kaže, da je bil svet Društva narodov v Zenevi poljudno obveščen o tem francoskem namenu. Svet DN se bo, kakor bodo pač nanesle razmere, sestel v Zenevi ali pa v Parizu.

Nemške stranke v CSR za obrambo republike

PRAGA, 27. sept. e. Praški radio je snoti objavil vest, da so sudetsko-nemška zveza, nemška socialdemokratska stranka, nemška demokratska stranka in nemška katoliška stranka predsedniku republike dr. Benešu poslali izjavo, v kateri poudarjajo, da demokratska mladina v teh usodnih dneh, ki jih preživlja češkoslovaška republika, ne bo zapustila svoje domovine in da je pripravljena na borbo proti odstopu področja, ki pripada češkoslovaški republiki. V tej izjavi tudi poudarjajo, da se bo omladina z orožjem v roki borila za kraje, v katerih je bila rojena in v katerih je doslej živel.

Pripravljenost italijanskega vojnega letalstva

Rim, 27. sept. e. Iz zanesljivega vira doznajajo, da so prejeli vsi aktivni letalci ukaz, da so neposredoma 24 ur na aerodromu. Vsi dogajajo se bližajo.

Hitler vztraja pri svojih zahtevah

Do 1. oktobra zahteva izročitev sudetskikh pokrajin v smislu nemške spomenice

Berlin, 27. sept. br. Snoti je na zborovanju v berlinskem Sportpalastu govoril kancelar Hitler. Razpravljal je izključno o stališču Nemčije v sedanjem mednarodnem položaju. Uvodoma je razčlenil nemško zunanjo politiko navajajoč, da sloni na narodno socialističnem svetovnem nazoru. Govoril je o raznih miroljubnih predlogih Nemčije, ki pa da so bili vsi odklonjeni.

Zaradi tega se je Nemčija morala gigant-sko oborožiti in je potrosila za to v zadnjih petih letih silne milijarde. Danes ima najmodernejšo oboroženo vojsko, mornarico in letalstvo. Napadal je demokratične države, ki da rujejo proti Nemčiji.

Zatem je prešel kancelar Hitler na sudetsko vprašanje in je takoj v začetku poudarjal, da gre pri tem za zadnje teritorialne zahteve, ki jih postavlja Nemčija Evropi, toda to so zahteve, od katerih ne more odstopiti. Podal je oris češkoslovaške zgodovine z nemškega stališča pri čemer je v izredno ostrih izrazih napadal prezidenta dr. Beneša Rekel, da se je češkoslovaška država ustanovila na osnovi laži, ker je dr. Beneš na mirovni konferenci trdil, da obstoja češkoslovaški narod. Čeprav takega naroda ni in ni bilo. Tako so Čehi najprej anektirali Slovake, nato pa si prisvojili še tri in pol milijona Nemcev ter nad milijon Madžarov Podkarpatskih Rusov in Poljakov. «Ko vam o tem govorim», je poudaril pri tem Hitler, «sočustvujem z usodo vseh teh preganjanih Madžarov, Slovakov in Ukrajincev, a vendar govorim seveda na kaj zagovornikov svojih Nemcev.»

V nadaljnjih izjavah je Hitler rekel, da je dr. Beneš na mirovni konferenci objubil kantonizacijo nove države, da pa te objube ni držal, temveč da se je v CSR začel režim terorja in da je »gospod Beneš hotel nemstvo enostavno počasi in dosledno iztrebiti.«

Chamberlainovo posredovanje

Hitler je orisal razvoj sudetske krize. Vnovič je naslavljal ostre očitke na prezidenta Beneša, češ da je CSR na vsako spravljivo nemško ponudbo odzvala z novim preganjanjem nemškega prebivalstva. Nadaljeval je:

«Toda je nastopila Anglija in pridružila se ji je tudi Francija ter sta Čehom stavili edino možni predlog, da se nemško ozemlje prenuši Nemčiji. Sprito grožnje Anglije in Francije da se za Češkoslovaško ne bosta več zavzemali, če k njuno ne izročijo nemškega ozemlja Nemčiji. Je Beneš preostal le izhod, da je na ta predlog pri-

Memorandum

Sedaj pa je prišel trenutek, ko se lahko napravi samo še prelom. Če je kdo pokazal takšno potrpežljivost, kakor smo ji pokazali mi, se o njem ne more reči, da hoče vojno. In končno je na strani gospoda Beneša 7 milijonov Čehov, tu pa stoji narod s preko 75 milijoni pripadnikov.

Jaz sem torej sestavil memorandum, v katerem sem podal svoje zadnje in končne zahteve. Te zahteve ne pomenijo nič drugega kakor realizacijo onega kar je gospod Beneš že objubil. Vsebinske te zahteve je enostavna: Ono področje na katerem je naseljen nemški narod ki se po svoji volji odloči za priključitev k Nemčiji, se mora sedaj Nemčiji priključiti in sicer takoj. Oznalil sem meje tega ozemlja, ki so se določile na osnovi že deset let zbiranega materiala o narodnostnih in jezikovnih mejah na Češkoslovaškem. Določil sem, da pride to področje pod nemško oblast, ker je bistveno, da je od Nemcev zasedeno. Končno razmejitve sem predpostavil vsemu onih rojakov, ki se tam nahajajo. Pristal sem na to, da se plebiscit na tem področju izvrši po saarskem statutu.

Pripravljen sem bil prepuštili razmejitve nemško-češki komisiji. Gospod Chamberlain je menil: Ali ne bi mogla biti to mednarodna komisija? Bil sem pripravljen tudi na to. Nadalje sem bil pripravljen pristati, da se za časa plebiscita naše čete umaknejo z ozemlja ter da se prepuusti skrb za red in mir britanski legiji.

Hitler vztraja pri roku 1. oktobra

To je torej vsebina memoanda. Nič drugega ne predstavlja kakor praktično izvedbo onega, kar je gospod Beneš že objubil. Gospod Beneš pa pravi, da je memo-

Še beseda o našem gledališču

Malo odgovora na članek, objavljen v „Slov. Narodu“ v sredo 21. t. m.

Ljubljana, 27. septembra
Združene gledališke igralce je naš stalni obiskovalci gledališča prehitelo z odgovorom na umesten članek nekega muzikalnega, objavljen v „Slov. Narodu“ 21. t. m.

Najprej nekaj o publiki. V mislih imam širše občinstvo, o katerem ve povedati pisec le najboljše stvari: dobra ušesa, razsodnost, muzikalnost; to so njegove odlike pravi. Po našem mnenju pa žal teh odlik publika nima. Nesmelost kritiziranja je postala njena bistvena lastnost. Ali ni gospod pisec še nikoli poslušal, kako kritizira naše občinstvo? Če bi je včasih malo poslušal po hodnikih naših gledališč in na cesti, bi moral kmalu spoznati, kako strahno si mnenja posameznikov nasprotujejo. »Boris Godunov« je priznana umetnina in vendar so označili nekateri ljubljanski dobrušci glasbo te opere, za »nemogočo stvar«. Nič več sreče ni imel Mozartov »Don Juan«. Za marsikatero je bilo poslušanje take muzike »dobro uspalno sredstvo«. Zelo zanimivo je bilo slišati ljudski glas o petju bas-baritonista v prvo omenjeni operi; za nekatero je bilo to »slajanje«, drugi pa še neprestano govorijo o njegovi velikanski kreaciji in izrednem bogastvu tega impozantnega glasu (menimo, da imajo drugi prav)! Prav tako je ugledni radiotehnik »Naš val« prinašal članke, kako kriče Italijani, če se slučajno spozna v in vstopijo v našo opero, pri poslušanju petja primadone Gjurgjenčeve »Povero Verdi«. Kako rado pa jo je imelo naše za umetnost navdušeno občinstvo, pa je dokazal njen poslovilni večer.

Lahko bi našli še mnogo takih primerov, toda bolj je, da prenehamo, sicer bo res prišel kdo dvomiti »dobrobrusnost« Ljubljancem. Ko govorimo o slabosti ljubljanske publike, (poudarjamo, da mislimo širšo javnost) ne smemo prezreti njene najslabše lastnosti: zaljubljenosti in tuje. Neben, še tako slab pevec milanske Scale, ali katerega koli znamenitega tujega gledališča, ne more po sodbi mnogih ljubljancem, tako slabo peti, kot naš najboljši član. Prepričani smo, da bi bila ona Scala, ki je bila v Zagrebu izživljena (nastopala je s svojimi slabšimi močmi, izvenšila oba znamenita baritonista) deležna v Ljubljani spontanega priznanja — pač, ker so to pevec znamenite Scale. Spričo takega zadržanja naše publike, ki sioni na prepričanju »vse kar je naše, je slabše, je uspevanje pevcev na naših deskah neprimerno težje, kot bi jim bilo kjerkoli drugod. Naše občinstvo, bi moralo vedeti, da je vendarle možnost, da so tudi med nami peveci, ki po kvaliteti ne zaostajajo za mnogimi slavimi imeni. Če ni kvaliteta splošnega ansambla zadovoljiva, ni s tem rečeno, da je tudi vsak posameznik slab. Tisti, ki je v svojem kritiziranju nepristranski in, ki večkrat vrti radijski gumb, bo lahko kmalu uvidel, da danes vsa Italija ne premore takega »Rigoletta« kot ga imamo pri nas (Straccari ne poje več, Italijani si pomagajo s Carlom Tagliabuem). Prepričal se bo tudi, da so take Ulrike iz »Plesa v maskah«, kot pri nas z Golobovo redke in dvomljivo je, da mu bo uspelo slišati boljše Figara, kot je naš ljubljanski.

Preden pridemo do poglobljene o naših »nemogočih baritonistih«, želimo poudariti naše mnenje, da ni krivda majhnemu posekanju gledališča, samo padec kvalitete našega ansambla, temveč v isti meri, nepravilno zadržanje publike. Imeli smo vpriporitve z odličnimi zasedbami tudi v zadnjem času, pa ni bil dotok naše publike nič večji in godranje nič manjše. N. pr.: Madame Butterfly (Gjurgjenac, Gostič, Janko, Golobova), Othello (Šimenc, Primožič, Gjurgjenac), Boheme (Gjurgjenac, Gostič, Primožič, Betetto), Faust (Gjurgjenac, Gostič, Primožič), Seviljski brivec (Janko, Župčevič, Betetto ali Križaj, Gostič), Hoffmannove pripovedke (Gjurgjenac, Gostič, Betetto), i. t. d. Vse kaže torej da smo Ljubljanci sila trmoglavi in prčemo ceniti pevce šele takrat, ko niso več naši člani — to je bolj »imenitno«.

Tako sedaj pa k stvari! Gospod pisec članka »Kaj bi bilo treba storiti, da bi Ljubljanci bolj posekali našo opero«, se močno zavzema za angažma nekega v Ljubljani živečega koncertnega pevca. Poudarjamo, da po našem mnenju dotični pevec, ni zmogel nadomestiti mojstra Betetta in bodo zato gostovanja do nadaljnjega ostala nujno potrebna. Dalje piše: »In kaj je z baritonom?« Ali bomo poslušali vedno le take pevce, ki s svojim glasom, ne morejo privabiti muzikalnega človeka? S tem stavkom je gospod članek pokazal vse svojo muzikalnost, kajti udaril je rav-

no na ono stran, ki je najstabilnejša. Da ni to samo naše mnenje in obenem mnenje vse pravilno kritizirajoče ljubljanske publike, si naj gospod pisec prebere sledeče kritike o obeh naših baritonistih, ki so izšle v splitskih listih med gostovanjem naše opere:

»Gospodin Robert Primožič zadivio je svojim Jagom. Voluminozan glas, prodoran njegov bariton, koji zna da ti visini čisto zvuči i da poprma neki mutnji, zlokonat prizvuk, odgovara odlično zlobniku i himbeniku Jagu, kojega je g. Primožič i glumački oblikovao upravo virtuozno. (Jadranski dnevnik, kritika Vojmilja Rabadana ob priliki izvedbe Verdievega Othela). — Lučana brata pjevao je bariton g. V. Janko pokazivši svu lepotu i obseg sonornog i zvučnog grla. (Kritika Vojmilja Rabadana). — ... atrakcija večeri bio je g. V. Janko u ulozi prinčeva komornika Dant'niha, koji se prevlači u princa. Uspoznati plemeniti organ, pokazao se kao vanredan komičar, vrlo duhovit a uvijek u granama okusa. (Jadranski dnevnik). — G. Primožič iznio je i pjevački i glumački odlično sa karakterističnom maskom nasilnog Aziata Hovanskoga i istotako izvrsno i g. Janko bojava Šakolovitoga, otpjevajući osjećajno i toplo ariju u trećem činu (Novo Doba). — Istotako g. Primožič svojim temperamentalnom i inteligentnom igrom dao je glumački snažnu kreaciju Me-fista, izradjenu i pomno dotjeranu u svim detaljima i prizrorka, dominirajući scenom i radnjom. (Novo Doba). — G. Primožič svojim temperamentalnom i stranom igrom, te pravim viteškim nastupima i podvizima oživio je majstorski grofa Lunu, i glumački i pjevački. Njegov bariton u srednjim položajima zvoči je sonorno i prodorno (Novo Doba) i. t. d.

Tako, gospod pisec. Če pa vas morda zanima inozemsko mnenje o gospodu Primožiču, si nabavite kake budimpeštanske stare časopise, v njih boste lahko čitali kritike iz časa, ko je dosegel Primožič vrhunce svoje kariere. Brali boste nekaj izpod peresa muzikalnih ljudi. Priporočamo vam tudi, da pridete na kak jubilej teh

dveh pevcev, eden med njimi ga ima že leto. Lahko boste videli navdušenje publike z »nemuzikalnimi ušesi«, ki jo je hvalabogu še vedno nekaj.

Kaj pa misl' mo mi, najstabilnejši obiskovalci gledališča, o sedanjem položaju? Po našem mnenju je vzrok pomanjkanje denarja in nenormalne razmere med vodstvom in članstvom. Dolžnost uprave je, da si pridobi zvišanje državne, banovinske, in mestne subvencije ter takoj prijateljskim potom uredi razmere med seboj in članstvom. Odslej naj uprava gleda tudi na primerno vodenje gledališkega gospodarstva.

Zelo nas je razveselilo, da se je pomnožilo število članov o gledališk' h predstavah — in da je bilo apeliniranje na pristop javnosti med abonente izvršeno v primeren obsegu. Teh članov naj bo vedno več izpod rok režiserjev, igralcev, dirigentov i. t. d., ter se naj ilustrirajo s slikami naših igralcev v tekočih vlogah, s čimer bi se najlažje vzbudilo zanimanje občinstva (slika je slika in ker nima marsikateri časa za branje članov, bi bil vsaj tako opozorjen na gledališče). Propagiranje gledališke umetnosti naj pomagajo vse revije, pred vsem pa radio s predavanji in pevskimi nastopi.

Kar se tiče angažmaja novih solistov, si želimo, da bi ne bila gđ. Fratrikova samo naš gost, temveč stalna članica. Če pa je njen stalni angažma nemogoč, bi se naj zanimalo za gđ. Mezetovo. Lirčen tenor je nujno potreben in se naj operna uprava za to zanima, ker en sam tenor ne more zmagovati celotnega repertoarja. Priznamo, da je dobrih tenorjev izredno malo in jih bo treba bržkone iskati onstran meja. In proti koncu če smemo nekomu nekaj svetovati: gospod J. naj pazi na glas, takih Lun (in slovenske napitnice), kot je bil zadnji na radiu, od njega nismo vajeni. Glede gostovanj bi si želeli večkrat slišati Gjurgjenčeve, ki je na našem odru od vseh pevk najbolj priljubljena.

To smo napisali resnici na ljubo in v upanju, da ne bo naša publika samo z očmi preletela tiskanih vrst, temveč si bo odkrito priznala svoje napake in z razumevanjem podprla delo naših umetnikov v težkem položaju, ko nam je obstoj gledališča potreben bolj kot kdajkoli v povojnih letih. Od uprave pa prav tako pričakujemo, da bo storila svojo dolžnost, prekrbela zvišanje subvencije, dvigala kvaliteto ansambla in članstvo primerno plačala.

Stalni gledališki obiskovalci

Vojaška preteklost ruskega naroda

Zanimiva in poučna razstava v državnem muzeju v Leningradu

V državnem muzeju v Leningradu so otvorili oni dan zanimivo razstavo vojaške preteklosti ruskega naroda. V spomenikih umetnosti in predmetih oborožitve je tu prikazan del zgodovine ruske oborožene moči od 17. do 19. stoletja. Razstava napravi na gledalca zelo globok vtis in je zgornja priča zmogovitega narodnega patriotizma, pišejo ruski listi.

Težki okovani kiji, razne sekire, nasajene na dolgih ročajih, iz tenke žice spleteni biči, posuti z žebelji in privezani k debelim palicam. S tem orožjem je rusko domobranstvo porazilo poljske interverte v 17. stoletju. Proti temu primitivnemu orožju ni opravila nič dobro oborožena in opremljena poljska vojska. Ena izmed risb pripoveduje o junaški obrambi slovečega pravoslavnega samostana — Trojicko-Sergijevske laure. Originalni ročaj sablje, ki jo je vhitel nekdo knez Dimitrij Požarski, priča o slavnem pohodu ruskega domobranstva iz Nižnjeje Novgoroda na Moskvu. Interventi niso mogli kljubovati vsenarodnemu gnevu. Bogato je na razstavi zastopana doba Petra Velikega — reformatorja oboroženih sil ruskega naroda, prekaljenih v bojih proti

Slavni ruski car Peter Veliki

švedskim interventom, na drugi strani pa tudi že prvi začetki ruskega brodogradstva. Tu so zbrani spomini na one čase, tu so švedske zastave z monogramom Karla XII. kot vojne trofeje. Mnogi bakrorezi, kolajne, vzorci orožja, izdelanega v talski orožarni, reorganizirani po Petru Velikem, in v olo-

neški orožarni, kažejo, kako se je ruska vojska s časom oboroževala. Naskok na trdnjavo Noteburg — ena izmed prvih zmag nad Švedi — po Lomosovu ni bil več stari način vojne. Tu vidi gledalec originalno uniformo in klobuk, ki ju je nosil Peter Veliki v slavni bitki pri Poltavi, dalje sedla Karla XII. kot vojno trofejo, slike pomorske zmag nad švedskim brodogradom pri rtiču Gangut in otoku Grenham itd.

Splošno zanimanje vzbuja oddelek, posvečen sedemletni vojni Prusije proti koaliciji držav, v kateri je bila tudi Rusija. Tvorci stroge pruske discipline Friedrich II. je bil opetovan porazen po ruskih vojakih. V bitki pri Kunersdorfu leta 1759 je bila porazena pruska armada Cesar Friedrich je izgubil v bitki klobuk s perjanico in zdaj je shranjen ta klobuk v ruskem muzeju kot zgornja priča poraza pruske vojske. Friedrich je takrat pisal svojemu bratu v Berlin: »Od armade, broječe 48.000 mož, mi jih ni ostalo niti 3000. Vsi beže in jaz izgubljam pogum. Ne vidim izhoda iz tega položaja in če hočem biti odkrit, moram priznati, da smatram vse za izgubljeno...« Leto dni po Kunersdorfu je vkorakala ruska vojska v prusko prestolnico Berlin.

Suvorov na tej razstavi ni kdove kako zastopan. Zelo slabo sta zastopana njegov slavni italijanski in švicarski pohod, pač so pa podrobno prikazane zmagave v turških vojnah. Na razstavi so sicer tudi prapori Suvorovih čet, ki so osvajaile Alpe, manjkajo pa skoraj povsem spomini na Suvorova samega. Razstava dosega logično višek z junaško epopejo leta 1812. Tu vidimo 336 portretov, po večini del angleškega slikarja Georga Dowa in njegovih ruskih učencev Poljakova in Golike. To je pravi Pantheon ruskih narodnih junakov, ki so vodili narodno vojsko proti Napoleonu. Človeške podobe in karikature, vzorci orožja, bakrorezi in risbe sodobnih umetnikov, kuzovske relikvije, odlikovanja in kolajne, vse to prikazuje dogodke iz junaških bojev proti sovražniku. Ruski listi pišejo, da je ruski narod ponosen na svojo junaško preteklost. Rdeča vojska spoštuje tradicije hrabrih ruskih vojakov, ki so v borbi za svobodo domovine z nevenljivo slavo ovenčali svoje orožje.

Srečne in nesrečne telefonske številke

Telefonska uprava mesta Tokia je kapitalizirala pred praznovnostjo svojih naročnikov in se sprijaznila z mnenjem, da so tudi v telefonskem prometu srečne in nesrečne številke. Najprej je črtala iz telefonskega imenika številki 42 in 49 ter njihove kombinacije v začetku ali na koncu telefonske številke, ker Japonci verujejo, da prinašajo te številke nesrečo v delu in smrt. Zato pa vsako leto izda srečno številko 8 in sicer precej drago, v našem denarju za dobrih 30.000 din. Kdor hoče imeti to številko telefona, jo mora torej drago plačati.

Druga srečna številka je baje kombinacija števil po starosti naročnikov otrok. Recimo, da ima telefonski naročnik tri otroke v starosti 3, 5 in 7 let. Tako dobimo številko 357. Tudi za tako telefonsko številko je treba plačati posebno visoko pristojbino. Telefonska številka se seveda v tem primeru vsako leto izpremeni. To je sicer nepraktično iz trgovskega vidika, zato je pa ustrezno praznovernim telefonskim naročnikom.

Dva zdravnika

Slavni zdravnik Vannseben je šel nekoč v Londonu čez trg, kjer je opazil nekega mazača, kako se je pripeljal s kočijo in jel javno prodajati razna mazila proti vsem boleznim. Ljudje so se kar trgali za mazačeva zdravila. Vannseben se je zdel mož nekam znan in vprašal ga je, kje sta doma. Pozneje se je zgledil pri njem na domu. — Prav zdi se mi, — je dejal mazaču, — da sva se nekje že videla, pa se ne morem spomniti, kje bi to bilo. — Res je, — je odgovoril mazač, — tudi jaz sem vas spoznal. Bil sem sluga pri lady Weber, kamor ste pogosto zahajali. — Zdravnik ga je debelo pogledal. — Kako je pa mogoče, da se izdajate za zdravnika, ko vendar nimate potrebne izobrazbe? Zdi se mi, da ste si pridobili že lepo premoženje. Meni se to še ni posrečilo, čeprav sem zdravnik že nad 40 let in čeprav se mi zdi, da je moje ime precej dobro znano. —

Tedaj se je pa bivši sluga nasmehnil, rekoč: — Predno vam odgovorim na to vprašanje, mi dovolite vprašati vas nekaj. Stanujete v eni najzibavnejših londonskih ulic, Koliko ljudi mislite, da gre vsak dan mi-ljubezni. — Oni drugi, tvoj mož, mi je ukradel zaklad. Zato te jemljem nazaj, ljubim te!... Mlada žena se je sesedla na divan. — Sergej je ponavljal: — Ljubim te! Ljubim te! Ljubim te! — Ivanke je prešinilo vroče hrepenenje, ni več potiskala od sebe rok, ki so jo objemale. Objela je Sergeja in se mu z globokim vzdihom prepustila.

Globoka tišina ju je objela. Kar sta se zavedla resničnosti: zaslišala sta glasove. V naslednjem trenutku je dvignil nekdo zaveso, ki je delila to sobo od sosednega salona. In ko sta še vsa omamljena in objeta vstala, se je prikazala na pragu senca in začul se je prijeten krik: Bože moj! Kriku je sledilo zamolklo ihtenje. Zavesa je zopet padla in zavila v svoje gube neznano pričo tega strašnega prizora.

Ivanke je skušala zbrati svoje misli. Nenaden žarek ji je posvetil v dušo: v trenutku je spoznala globoko svojo greha. Kriknila je od groze in obupa ter zbežala po hodniku, Sergej pa za njo. Tedaj se je težka zavesa znova dvignila in v salon je vstopila opotekajoča se Mihelina, vsa posinela, skoraj mrtva. Za njo je vstopil Peter, mrk in mračen. Utrujenost je bila privedla Mihelino domov in naključje ji je prineslo dokaz nesreče in izdajstva.

Princesa in Delarue sta se gledala molče in ocpujo. Misi so jima rojile po glavi v divji brzini. V hipu sta zagledala pred seboj vse svoje življenje.

mo vaše hiše? To je težko reči, toda gotovo jih gre nad tisoč. — In koliko mislite, da je med njimi res pametnih? — Pametnih? No, takih mislim, da ne bo nad sto. — No, vidite, gospod doktor to je tudi moj odgovor na vaše vprašanje: Teh sto se hodi zdraviti k vam, vsi drugi pa kupujejo zdravila od mene na ulici.

Pravični sodnik

V ameriški državi Idaho je živel nedavno okrajni sodnik Isadore, sloveč po tem, da je brezobzirno zatiral pijančevanje in kaznoval pijance z bičanjem. Nekoč so ga pa našli v krčmi pijanega tako, da so ga morali odnesti domov. Ko se je naspal in iztrezil, je pognal Isadore samega sebe pred sodišče in se obsodil na trideset udarcev z bičem.

Obsojeni Isadore se je pritožil proti previsoko odmerjeni kazni, toda vzklicna instanca, ki jo je predstavljal zopet on, je bila neizprosna, zavrnila je vzklic in odredila izvršitev obsodbe. Isadore je bil na podlagi lastne obsodbe javno bičan zaradi pijančevanja. Pravičnemu sodniku so postavili Američani spomenik

Iz Trbovelj

— Nedeljski sport. V nedeljo 25. t. m. je imel SK Amater v gosteh celjskega Olimpa, ki je odigral na trboveljskem zelenem polju z Amaterjem prvenstveno tekmo. Ta Tekma je bila zanimiva zaradi tega, ker sta ee oba kluba na vso moč prizadevala spraviti žogo drug drugemu v mrežo, pa se to niti enemu niti drugemu ni posrečilo. Šlo je za dve točki, ki so odločilne v prvenstvenem tekmovanju. Domačini so bili vidno v premoči in so ves prvi polčas oblegali vrata Olimpa, vendar se jim pa ni posrečilo spraviti v gol niti enega strela. Kar je pripisati žilavi obrambi Celjanov. Olimpija obramba in vratar so bili neverjetno vztrajni in so priporili celo točko. Amaterjevo moštvo ni bilo dovolj homogeno, ker s igrali v napadu tudi trije juniorji, ki središča s tako nevarnim nasprotnikom niso bili vajeni in niso dorasli prvenstvenim borbam. Najboljša je bila ožja obramba, ki je zlasti v drugem polčasu, ko je Olimpo resno ogrožal vratar Amaterja, uspešno odbijala napade. Sodli je g. Erlih strogo in objektivno.

— Ekскурzija strojnikov. Rudnik je v nedeljo obiskala velika skupina strojnikov, članov Zveze strojnikov Jugoslavije. Z dopoldanskimi vlaki ob 8. in 9. uri se je pripeljal iz raznih strani naše države v Trbovlje preko 100 strojnikov, ki so v spremstvu rudniških strojnih inženjerjev in obra tovodij si najprej ogledali novo v gradnji se nahajajočo veliko moderno kalorično električno centralo ob Savi v Trbovljah. Z velikim zanimanjem so si ogledovali naši strojniki nove naprave, zlasti veliki novi Borsigov kotel, katerega še nima nobena elektrarna v naši državi. Gostje so se posebno zanimali tudi za nove čistilne naprave ob Savi, kjer se bo lovil premogovni zdrob in prah iz odtoknih voda ter uporabljal za kurivo v novi elektrarni. Ko so si gostje ogledali vse te zanimive strojne naprave, so se podali na rudniški vlak, ki jih je pripeljal do rudniške restavracije, kjer jim je rudnik pripravil v gornjih prostorih kosilo. Tam je zbrane goste v lepih tednah pozdravil v imenu rudniškega ravnanstva višji strojni inšpektor g. inž. Milan Pertot. Želel jim prijetno bivanje v rudarskih Trbovljah. Zahvalja sta se za lep sprejem in gostoljubnost predsednik Zveze strojnikov sekcije Ljubljani g. Toni in zastopnik zagrebškega združenja strojnikov, ki sta naglašala, da take ekscurzije mnogo pripomorejo k tesnemu sodelovanju med podjetji in strojniki, ki so važen stan v našem narodnem gospodarstvu. To lesno sodelovanje naj bi se po obisku strojnikov v Trbovljah še poglobilo. Po kosilu so imeli strojniki prijateljski sestanek z njihovimi trboveljskimi tovariši, mnogi so si ogledali tudi ostali del Trbovelj, z večernimi vlakci so se vračali na svoje domove v Ljubljano, Zagreb, Celje, Maribor, Šoštanj, Guštanj in druge kraje. Vsi pa so zagotavljali, da so z obiskom v Trbovljah izredno zadovoljni in veseli.

Iz Krškega

— Zborovanje učiteljskega društva JUJ Krško. Dne 8. oktobra ob 10. bo v risalnici meštanske šole v Krškem redni občni zbor učiteljev JUJ o čemr obveščamo vse naše članstvo.

— Vinska letina. Letošnja vinska letina obeta zelo dobro. Zaradi lepega sončnega vremena grozdje lepo zori in postaja sladko. Po mestu ga prodajajo po 3,50 do 4 din, pa tudi cenejše. Grozdja je veliko, zato bo vlnaka letina tudi zelo dobra. Ponekod se dobi že vinski molč. Cena je zmerna.

Darujte za »Zvončkov« sklad

GEORGES OHNET:

SERGEJ PANIN

ROMAN

Sergej je slišal, kako sta se poljubili. V objemu je blagoslavljal mali svojo pohčerenko. Potem je pa zagledal princ gospo Desvarenesovo, kako gre mimo njega. Slednjica je zavladala tišina in slišali so se zamolkli vzdih uboge Ivanke; vsa iz sebe je obsedela v senci na divanu.

XVI.

Sergej je stopil iz svojega skrivališča in krenil naravnost k Ivanki. Na mehki preprogi se njegovi koraki niso slišali. Mlada žena je zrla v praznino in globoko dihala. Nekaj časa jo je molče gledal, potem se je pa sklonil k nji in vprašal nežno:

— Ali je res, Ivanka, da me sovražite?

Ivanke je prestrašeno planila pokonci in vzklila:

— Sergej!

— Da, Sergej, — je ponovil princ, — Sergej, ki vas nikoli ni nehal oboževati.

Rdečica je zalila obraz mlade žene.

— Pustite me, — je dejala odločno, — vaše besede so nedostojne in nočem jih poslušati.

Po teh besedah je naglo krenila proti hodniku. Sergej jo je prehitel in ji zastavil pot:

60

— Tu morate ostati, — je dejal skoraj osorno, — tu mi ne morete uiti.

— Saj to je blaznost! — je vzkliknila Ivanka in odskokila: kaj ste pozabili, kje sva?

— Mar ste pozabili, kar ste pravkar rekli? — je odgovoril Sergej strastno. — Stal sem tamle in slišal sem vsako vašo besedo, polno gneva, obenem pa tudi ljubezni.

— Če ste me slišali, — je dejala Ivanka, — veste, da naju loči vse: moja in vaša dolžnost, končno pa tudi moja volja.

— Volja, ki vam jo nalagajo drugi in kateri se vaše srce upira. Volja, ki se ji ne bom uklonil. Sergej je stopil k nji in jo hotel objeti.

— Pazite! — je zaklicala Ivanka. — Mihelina in moj mož sta tu. Menda se vam meša, da pozabljate na to. Še korak, pa zakličem na pomoč.

— Kar zakličite, — je vzkliknil Sergej in že je bil pri nji. Krepko jo je objel in pritisnil na srce.

Ivanke je napenjala vse sile, da bi se mu iztrgala, pa se ji ni posrečilo.

— Sergej, — je dejala prebledevalajoč od strahu in naslade obenem v naročju ljubljenegega moža, — to je strahopetno, to je ostudno, kar počenjate. Vroč poljub ji je zamašil usta, da ni mogla več govoriti. Ivanka je čutila, da mu bo podlegla. Vendar pa je še enkrat poskusila iztrgati se mu iz objema.

— Nočem tega, — je zajecjala, — oddite, Sergej.

Solze sramu so ji pritekale po licih.

— Ne, ti si moja! — je zasepetal Sergej, pijan